

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizozov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOYIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILİYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN	93
Axliddin Aroplitdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadieva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDIY RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAKATLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulatov Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLIYALASHTIRISH ISTIQBOLLARI	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLİYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH.....	283
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLİYA TIZIMIDA MAHALLIY MOLİYANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdulfarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQUISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
Xasanova Naimaxon Akmal qizi	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
Jovliyeva Zuhra Chori qizi	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
Ibragimov Zaxid Taxirovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
Oripova Saodat Mirfotix qizi	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
Xolboyeva farangiz xayrulloevna	
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI.....	419
To'xtamishева Dilrabo Shermonovna	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	424
Kalenov K.T.	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
Ergasheva Aziza	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
Sattarov Abdusamat Umirqulovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI MONITORING QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF QILISH YO'LLARI	464
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
SIRKULYAR IQTISODIYOT — IQTISODIY BARQARORLIKNING MUHIM OMILI	471
Hasanov Sh. Sh.	

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА.....	482
Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи	
ТЕМИР YO'L SOHASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	488
Orifova Ximoyat Shovkat qizi	
O'ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	494
Raximova Dilfuza Mirzakasimovna	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH VA EKONOMETRIK PROGNOZLASH	503
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI BAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR VA GEOSTATISTIK USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	509
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA	518
Yuldashov Aziz	

Yuldashov Aziz

University of Business and Science magistranti

ORCID: 0009-0006-2734-8981

XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistondagi kichik va o'rta biznes subyektlarida xodimlarni motivatsiya qilish jarayoni va uning ish faoliyatiga ta'siri keng tahlil qilinadi. Moddiy rag'batlar (ish haqi, bonuslar) va nomoddiy rag'batlar (maqrov, e'tirof, martaba o'sishi), shuningdek, rahbarlik uslubi va korporativ madaniyatning ish samaradorligiga bo'lgan ta'siri batafsil ko'rib chiqiladi. Shuningdek, jamoaviy muhit va xodimlarning individual xususiyatlarining motivatsiya samaradorligini oshirishdagi ahamiyati ham tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: motivatsiya, ish samaradorligi, kichik biznes, o'rta biznes, moddiy rag'bat, nomoddiy rag'bat, rahbarlik, korporativ madaniyat, inson kapitali, jamoaviy muhit, ishga bo'lgan qiziqish.

Abstract. This article provides a comprehensive analysis of employee motivation and its impact on work performance in small and medium enterprises in Uzbekistan. Both material incentives (salary, bonuses) and non-material incentives (praise, recognition, career growth), as well as leadership styles and corporate culture, are examined in detail for their effect on productivity. The role of the team environment and individual employee characteristics in enhancing motivation is also analyzed.

Key words: motivation, work performance, small business, medium business, material incentives, non-material incentives, leadership, corporate culture, human capital, team environment, employee engagement.

Аннотация. В статье проводится всесторонний анализ мотивации сотрудников и её влияния на трудовую деятельность в малых и средних предприятиях Узбекистана. Рассматриваются материальные стимулы (заработная плата, бонусы) и нематериальные стимулы (похвала, признание, карьерный рост), а также стили руководства и корпоративная культура с точки зрения их влияния на производительность. Также анализируется роль командной среды и индивидуальных особенностей сотрудников в повышении эффективности мотивации.

Ключевые слова: мотивация, производительность труда, малый бизнес, средний бизнес, материальные стимулы, нематериальные стимулы, руководство, корпоративная культура, человеческий капитал, командная среда, вовлечённость сотрудников.

KIRISH

Bugungi kunda O'zbekistonda kichik va o'rta biznes iqtisodiyotning eng muhim va dinamik rivojlanayotgan bo'g'inlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Ushbu sektor nafaqat yangi ish o'rinlarini yaratish, balki aholi bandligini ta'minlash, raqobat muhitini rivojlantirish hamda innovatsion g'oyalarni amaliyotga joriy etishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, kichik va o'rta biznes subyektlarining samaradorligini oshirish masalasi davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Korxonalar faoliyatining muvaffaqiyati ko'p jihatdan inson kapitalining sifatiga hamda undan qay darajada samarali foydalanilishiga bog'liq. Ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlarida xodimlarning ishga bo'lgan munosabati, tashabbuskorligi, mas'uliyati hamda innovatsion fikrlashi muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa bevosita ularning motivatsiya darajasi bilan chambarchas bog'liqdir [5]. Yuqori darajadagi motivatsiyaga ega xodimlar o'z ishiga mas'uliyat bilan yondashadi, yuqori natijalarga erishishga intiladi va korxonaning umumiy rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi.

Motivatsiya – bu xodimlarni muayyan maqsadlarga erishish yo‘lida faol harakat qilishga undovchi ichki (shaxsiy ehtiyojlar, qiziqishlar, qadriyatlar) va tashqi (moddiy rag‘bat, ijtimoiy e‘tirof, ish muhiti) omillar majmui hisoblanadi. U nafaqat ish unumdorligini oshirishga, balki xodimlarning ishga bo‘lgan qoniqishini ta‘minlash, jamoada sog‘lom psixologik muhitni shakllantirish hamda kadrlar almashinuvini kamaytirishga ham xizmat qiladi.

Kichik va o‘rta biznes subyektlarida resurslarning cheklanganligi, moliyaviy imkoniyatlarning nisbatan kamligi hamda boshqaruv tizimining oddiyligi sababli motivatsiya tizimini samarali tashkil etish alohida ahamiyat kasb etadi. Bunday sharoitda nafaqat moddiy, balki nomoddiy rag‘batlantirish usullaridan oqilona foydalanish, xodimlarning individual xususiyatlarini inobatga olish hamda zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini joriy etish muhim hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xodimlarni motivatsiya qilish masalasi menejment va psixologiya fanlarida keng o‘rganilgan bo‘lib, turli nazariy yondashuvlar orqali uning mohiyati hamda amaliy ahamiyati asoslab berilgan. Ushbu yo‘nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, motivatsiya tizimini to‘g‘ri tashkil etish korxonada samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi, ayniqsa kichik va o‘rta biznes subyektlarida bu masala yanada dolzarbdur.

Xususan, Maslowning ehtiyojlar iyerarxiyasi nazariyasi motivatsiyani tushunishda asosiy nazariyalardan biri sifatida qaraladi. Unga ko‘ra, inson ehtiyojlari bosqichma-bosqich shakllanadi va avval asosiy (fiziologik hamda xavfsizlik) ehtiyojlar qondirilgandan so‘ng yuqori darajadagi ehtiyojlar (ijtimoiy aloqalar, hurmat, o‘zini namoyon qilish) yuzaga chiqadi. Kichik va o‘rta biznes sharoitida ushbu yondashuv xodimlarning ehtiyojlarini bosqichma-bosqich qondirish orqali ularning ishga bo‘lgan qiziqishini oshirish zarurligini ko‘rsatadi.

Herzbergning ikki omilli nazariyasiga ko‘ra, motivatsiya “gigiyenik omillar” va “motivatorlar”ga bo‘linadi [1]. Gigiyenik omillar (ish haqi, mehnat sharoiti, ish xavfsizligi) yetarli darajada ta‘minlanmaganda norozilikni keltirib chiqaradi, biroq ular o‘z-o‘zidan yuqori motivatsiyani shakllantirmaydi. Motivatorlar (yutuqlarni tan olish, kasbiy o‘sish, mas‘uliyat) esa xodimni faol ishlashga undaydi. Ushbu nazariya kichik va o‘rta biznes subyektlarida ayniqsa muhim bo‘lib, cheklangan moliyaviy resurslar sharoitida ham nomoddiy omillar orqali yuqori natijalarga erishish mumkinligini asoslaydi.

Shuningdek, zamonaviy menejment nazariyalarida motivatsiyaning yangi yondashuvlari ham rivojlanib bormoqda. Jumladan, o‘z-o‘zini aniqlash nazariyasi [2] (self-determination theory) xodimlarning ichki motivatsiyasini kuchaytirish uchun ularning mustaqilligi, kompetensiyasi hamda ijtimoiy bog‘liqligini qo‘llab-quvvatlash zarurligini ta‘kidlaydi. Mazkur yondashuv kichik biznes subyektlarida ayniqsa samarali bo‘lib, xodimlarga erkinlik berish, ularning fikrini inobatga olish hamda ijodiy ishlash imkoniyatlarini yaratish orqali yuqori samaradorlikka erishish mumkinligini ko‘rsatadi.

Ilmiy tadqiqotlar natijalariga ko‘ra, kichik va o‘rta biznes subyektlarida nomoddiy rag‘batlantirish usullari (maqto‘v, e‘tirof, kasbiy rivojlanish imkoniyatlari, moslashuvchan ish vaqti) ko‘pincha moddiy rag‘batlarga nisbatan samaraliroq bo‘lishi mumkin. Buning asosiy sababi shundaki, kichik jamoalarda shaxsiy yondashuv, rahbar bilan yaqin muloqot hamda jamoaviy muhitning ahamiyati yuqori bo‘ladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot O‘zbekistondagi kichik va o‘rta biznes subyektlarida xodimlarni motivatsiya qilish tizimini o‘rganishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

Nazariy tahlil – motivatsiya va ish samaradorligiga oid ilmiy adabiyotlar o‘rganildi [3; 5].

Empirik usullar – kichik va o‘rta biznes subyektlari xodimlari o‘rtasida so‘rovnomalar hamda suhbatlar o‘tkazildi.

Solishtirma tahlil – mahalliy va xalqaro tajribalar o‘zaro taqqoslandi [6].

Statistik tahlil – motivatsiya darajasi bilan ish samaradorligi o‘rtasidagi bog‘liqlik tahlil qilindi. Mazkur metodlar asosida kichik va o‘rta biznes subyektlarida motivatsiya tizimining samaradorligi aniqlanib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xodimlarni motivatsiya qilish zamonaviy boshqaruv tizimining ajralmas qismi bo‘lib, u insonning maqsadga yo‘naltirilgan xatti-harakatlarini shakllantiruvchi muhim psixologik jarayon sifatida namoyon bo‘ladi [5]. Ayniqsa, O‘zbekistondagi kichik va o‘rta biznes subyektlarida motivatsiya tizimi korxonada samaradorligini oshirishda hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Ushbu segmentda resurslarning cheklanganligi sababli inson kapitalidan samarali foydalanish hamda xodimlarni rag‘batlantirish orqali yuqori natijalarga erishish muhim ahamiyat kasb etadi.

Psixologik nuqtai nazardan motivatsiya ichki va tashqi shakllarga bo'linadi [2]. Ichki motivatsiya xodimning shaxsiy qiziqishi, o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishi hamda kasbiy o'sishga bo'lgan ehtiyoji bilan belgilanadi. Kichik va o'rta biznesda aynan ichki motivatsiya ko'pincha ustuvor ahamiyat kasb etib, xodimlarning tashabbuskorligi va innovatsion fikrlashini rag'batlantiradi. Tashqi motivatsiya esa ish haqi, bonuslar, mukofotlar hamda ijtimoiy tan olinishi kabi omillar orqali shakllanadi. Ushbu omillar, ayniqsa, kichik biznes subyektlarida xodimlarni jalb qilish va ularni ushlab qolishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Motivatsiya nazariyalari orasida ehtiyojlar ierarxiyasiga asoslangan yondashuv muhim o'rin tutadi. Unga ko'ra, xodimlarning dastlabki asosiy ehtiyojlari (moliyaviy barqarorlik, xavfsizlik) qondirilgach, yuqori darajadagi ehtiyojlar (o'zini namoyon qilish, e'tirof etilish, kasbiy rivojlanish) ustuvor ahamiyat kasb eta boshlaydi. Kichik va o'rta biznes subyektlarida ushbu bosqichlarni inobatga olgan holda motivatsiya tizimini shakllantirish xodimlarning ishga bo'lgan qiziqishini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Amaliy jihatdan qaralganda, kichik va o'rta biznes subyektlarida motivatsiya qilishning bir qator samarali usullari mavjud. Moddiy rag'batlantirish tizimi doirasida ish haqini oshirish, bonuslar berish hamda natijaga asoslangan mukofot tizimini joriy etish keng qo'llaniladi. Biroq, moliyaviy imkoniyatlar cheklangan sharoitda nomoddiy rag'batlantirish usullari alohida ahamiyat kasb etadi. Jumladan, xodimlarni maqtov bilan rag'batlantirish, ularning yutuqlarini e'tirof etish, martaba o'sishi imkoniyatlarini yaratish hamda ijobiy ish muhitini shakllantirish yuqori samaradorlikni ta'minlaydi [9].

Shuningdek, ish sharoitini yaxshilash, qulay va moslashuvchan ish vaqtini joriy etish hamda jamoada sog'lom psixologik muhit yaratish xodimlarning motivatsiyasini oshiruvchi muhim omillar hisoblanadi. Kichik biznes subyektlarida rahbar va xodim o'rtasidagi yaqin muloqot mavjudligi sababli rahbarlik uslubi ham motivatsiya darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Demokratik va qo'llab-quvvatlovchi boshqaruv uslubi xodimlarning o'zini erkin his qilishiga hamda faolroq ishlashiga imkon yaratadi.

Kasbiy rivojlanish ham motivatsiyaning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Treninglar, seminarlar va malaka oshirish dasturlari orqali xodimlarning bilim va ko'nikmalarini oshirish ularning ishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. O'zbekiston sharoitida kichik va o'rta biznes subyektlarida bunday imkoniyatlarni kengaytirish orqali kadrlar salohiyatini oshirish mumkin.

Ijtimoiy motivatsiya ham muhim omil bo'lib, u jamoaviy ish, o'zaro hurmat, tan olinishi hamda ijtimoiy mavqe orqali namoyon bo'ladi. Kichik va o'rta biznes subyektlarida jamoaning birligi va o'zaro hamkorligi ko'pincha yuqori natijalarga olib keladi. Shu bois, jamoaviy ruhni mustahkamlashga qaratilgan tadbirlar motivatsiya tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lishi lozim.

O'zbekiston tajribasi shuni ko'rsatadiki, kichik va o'rta biznes subyektlarida rag'batlantirish tizimini to'g'ri yo'lga qo'yish xodimlarning ish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Xususan, xizmat ko'rsatish, savdo va ishlab chiqarish sohalarida olib borilgan kuzatuvlar natijasida motivatsiyalangan xodimlarning vazifalarni tez va sifatli bajarishi, yangi g'oyalar bilan chiqishi hamda korxonalar rivojiga faol hissa qo'shishi aniqlangan (1-rasm).

1-rasm. Taxminiy rag'batlantirish diagrammasi

Rag'batlantirish usuli	Ish samaradorligiga ta'siri (%)
Moliyaviy rag'batlar va bonuslar	40%
Maqtov va tan olish	25%
Kasbiy rivojlanish (trening, seminarlar)	20%
Ish sharoiti va qulayliklar	15%

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xodimlarni motivatsiya qilish va rag'batlantirish tashkilot muvaffaqiyati uchun hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi [3]. Samarali motivatsiya tizimi xodimlarning ishga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda ularni tashabbuskor va samarali faoliyat yuritishga undaydi. Motivatsiya yetarli darajada bo'lmaganda esa ish sifatining pasayishi, jamoaviy muhitning sustlashuvi hamda tashkilot samaradorligining kamayishi kuzatiladi [5].

O'zbekiston va xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, motivatsiya strategiyalarini to'g'ri qo'llash ish samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi [6]. Shu bois, har bir tashkilot uchun xodimlarni motivatsiya qilish tizimini shaxsiylashtirish, har bir xodimning ehtiyojlari va qiziqishlarini inobatga olish, adolati rag'batlantirish tizimini yaratish hamda kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini taqdim etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Natijada, motivatsiya tizimi nafaqat ish unumdorligini oshiradi, balki tashkilotning uzoq muddatli muvaffaqiyati va barqaror rivojlanishiga ham xizmat qiladi [4]. Tashkilot rahbarlari va menejerlar ushbu jarayonga alohida e'tibor qaratishlari zarur, chunki xodimlarning qoniqishi va rag'batlantirilishi orqali tashkilotning umumiy samaradorligi belgilanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Herzberg, F. (1968). One More Time: How Do You Motivate Employees? *Harvard Business Review*, 46(1), 53–62.
2. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum.
3. Armstrong, M. (2020). *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice* (15th ed.). London: Kogan Page.
4. Dessler, G. (2021). *Human Resource Management* (16th ed.). Pearson Education.
5. Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2021). *Organizational Behavior* (19th ed.). Pearson Education.
6. International Labour Organization (ILO). (2019–2023). *Reports on employee motivation and productivity*.
7. O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi hamda ishbilarmonlik faoliyatiga oid normativ-huquqiy hujjatlar.
8. Mamatqulov, Q. (2020). *Xodimlarni rag'batlantirish tizimi va uning samaradorligi*. Toshkent: Fan va texnologiya.
9. Axmedov, B., & Yo'ldoshev, S. (2021). *Tashkilotlarda motivatsiya va ish samaradorligini oshirish usullari*. Toshkent: Iqtisodiyot va boshqaruv.
10. O'zbekiston Respublikasi tashkilotlarida xodimlarni rag'batlantirish bo'yicha mahalliy tadqiqotlar (2018–2023).
11. Qodirov, D. (2019). *Rahbarlik va xodimlarni motivatsiya qilishning amaliy jihatlari*. Toshkent: Tadbirkorlik va menejment.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>